Висновок. Таким чином, компетентність є важливою умовою успіху діяльності соціального працівника та показником його можливостей. Поняття «компетентність соціального працівника» складається з наявних у майбутнього фахівця соціальної сфери професійних знань, умінь та навичок, особистісних якостей, уміння застосовувати здобуті знання, вміння та навички на практиці. Рівень компетентності соціального працівника визначається ступенем сформованості всіх цих елементів, їх вдалого поєднання.

Професійна компетентність визначається не просто як сума знань, необхідних для надання професійної допомоги і послуг окремим особам, групам, організаціям, громадянам, а як певний рівень професіоналізму, невіддільний від сукупності особистісних якостей психологічних характеристик, які сприяють створенню індивідуального «професійного почерку», професійного стилю.

Перспективи подальших досліджень. Можливість поглиблення методичних основ формування і розвитку правової компетентності у майбутніх соціальних працівників.

Список використаних джерел

1. *Карпенко О. Г.* Професійна підготовка соціальних працівників в умовах університетської освіти: науково-методичний та організаційно-технологічний аспекти : монографія / О. Г. Карпенко ; [за ред. С. Я. Харченко]. – Дрогобич : Коло, 2007. – 374 с.

2. *Карпенко О. Г.* Професійне становлення соціального працівника : навч.-метод. посіб. / О. Г. Карпенко. – К. : ДЦССМ, 2004. – 164 с.

3. *Кремень В. Г.* Освітянський простір і соціальна робота в Україні: концептуальні засади взаємовпливу / В. Г. Кремень // Соціальна робота в Україні: теорія і практика. – 2003. – № 4. – С. 5-11.

4. *Панов А. М.* Социальная работа как наука, вид профессиональной деятельности и специальность в системе высшего образования / А. М. Панов // Социальная работа. – 1995. – № 9. – С. 32-38.

5. *Холостова Е. И.* Профессионализм в социальной работе : учебное пособие / Е. И. Холостова. – М. : Дашков и Ко, 2007. – 233 с.

УДК 316.32:141

Я.А. Мартиненко, викладач
Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка, м. Чернігів, Україна

КОНЦЕПЦІЯ «МЕРЕЖЕВОГО СУСПІЛЬСТВА» ЯК НАСЛІДОК СВІТОВИХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Висвітлено основні позиції М. Кастельса щодо розвитку і поширення комп'ютерно-мережевих технологій і їх впливу на спосіб життя людини. Також охарактеризовано причини диглосії в інтернет-середовищі,спричинені цим явищем.

Ключові слова: *мережеве суспільство, «електронні співтовариства», диглосія, інтернет-простір.*

Изложены основные позиции М. Кастельса по развитию и распространению компьютерно-сетевых технологий и их влияния на образ жизни человека. Также охарактеризованы причины диглоссии в интернет-пространстве, причиненные этим явлением.

Ключевые слова: *сетевое общество, «электронные сообщества», диглоссия, интернет-пространство.*

The article presents the main positions M.Kastels on the development and distribution of computer networking technologies and their impact on humans life. Also describes the reason of diglossia in the internet environment and errors caused by this phenomenon.

Key words: *network society, "electronic community", diglossia, the Web space.*

З поширенням та активним впровадженням Інтернету відбулися значні трансформації в сучасному інформаційно-комунікативному середовищі, які докорінно змінили місце і роль людини в мережевій комунікації.

Актуальність цієї теми полягає в тому, що на сьогодні дослідження «мережевого» суспільства набуває значного поширення, проте наукових розвідок щодо особливостей його впливу на формування мовно-культурного середовища немає.

М. Кастельс, як один із представників концепції власне інформаційного суспільства, аналізує сучасні тенденції, що приводять до формування основ суспільства, яке називається «мережевим». Виходячи з постулату, що інформація за своєю природою є таким ресурсом, який легше за інших проникає через усілякі перешкоди і межі, він розглядає інформаційну еру як епоху глобалізації. У процесі цього мережеві структури є одночасно і засобом, і результатом глобалізації суспільства. «Саме мережі складають нову соціальну морфологію наших суспільств, а розповсюдження «мережевої» логіки значною мірою позначається на ході і результаті процесів, пов'язаних з виробництвом, повсякденним життям, культурою і владою» [2, с. 209].

Дослідник вводить новий термін – «інформаціоналізм», який означає «дію знання на знання як основне джерело продуктивності» [3, с. 474]. Розвиток інформаціоналізму, вважає М. Кастельс, приводить до появи «мережевого суспільства» і нової економіки.

Описуючи сучасність, учений віддає перевагу терміну «інформаціональний капіталізм», який є особливо безжальною формою капіталізму, оскільки поєднує в собі неймовірну гнучкість з глобальною присутністю.

У праці «Інформаційна епоха: Економіка, суспільство і культура», М. Кастельс показує особливості переходу до «інформаційної епохи», головною межею якої стають мережі, що пов'язують між собою людей, інститути і держави. Це тягне за собою безліч наслідків, де найзначніше – можливе поглиблення розриву між зростаючою глобальною діяльністю і соціальним розділенням, що загострилося.

Думки М. Кастельса щодо можливих наслідків значного поширення комп'ютерно-мережевих технологій та їхнього впливу на культуру також часто є суперечливими. З одного боку, він наголошує на можливості небажаних наслідків такого впливу, який може обернутися сегментацією суспільства внаслідок специфікації інформаційного матеріалу залежно від потреб аудиторії, або ж очікуваного впливу на різні аудиторії споживачів такої інформації.

До того ж збільшується і роль домашнього способу життя, орієнтованого на розваги й дозвілля, що також пов'язане з поширенням новітніх технологій. І це все загрожує втратою тієї загальної культури, яку ще донедавна підтримувало загальнонаціональне телебачення. Тому, незважаючи на те, що медіа пов'язують нас у світовому масштабі, в реальності ми живемо не у світовому просторі, а в окремих, «кастомізованих (виконаних за індивідуальним замовленням) котеджах» [2, с. 185], виробництво й дистрибуція яких суттєво локалізовані.

З іншого боку, дослідник захоплений ідеєю можливості створення через Інтернет певних «електронних співтовариств», які, на його думку, скоріше об'єднають, ніж роз'єднають людей.

Насправді ж, сенс комунікації, що здійснюється через Інтернет, полягає не в можливостях самої мережі, а в сутності відносин поміж її користувачами, і, можливо, існу-

ючий контакт у такому разі може бути перерваний елементарним натисненням однієї клавіші. Подібні відносини можуть бути й глибокими за змістом, а можуть нагадувати й поверхневий зв'язок, який ні до чого не зобов'язує.

Саме «електронні співтовариства», створені за допомогою Інтернету, як стверджує М. Кастельс, слугують вагомою підставою консолідації та інтеграції людей: «Нова комунікаційна система радикально трансформує простір і час, фундаментальні виміри людського життя. Місця позбавляються свого культурного, історичного, географічного значення та реінтегруються у функціональні мережі або в образні колажі, викликаючи до життя простір потоків, які змінюють простір місць… Матеріальний фундамент нової культури є простором потоків і позачасовим часом» [3, с. 353]. Звідси моделюється і потреба в людині «нового типу» – з'являються запити самопрограмування, уміння перенавчатися й пристосовуватися до умов, які постійно змінюються, здатність знаходити собі місце у все нових і нових проектах, спираючись не на зв'язки і позиції у корпоративній бюрократії, а на особисті мережеві контакти. Володіти капіталом уже недостатньо для утримання важелів влади. Особливої ваги набуває компендіум (від лат. compendium – скорочення) власних якостей: уміння вирішувати проблеми, здатність працювати в команді, адаптивність, уміння вчитися впродовж життя, спілкуватися тощо [4, с. 10].

Поява саме такого суспільства, зміна світоглядних домінант людини і скорочення професійних якостей у межах інтернет-простору, спричинила багато проблем, зокрема, так звану диглосію, яка стає нормою в електронному просторі. Функціонування українсько-російського мовного простору засвідчує негативні наслідки глобалізаційних процесів. Так, статистичні дані зазначають: 80 % українського сегмента Інтернету – російськомовні; частка україномовних становить 14 %, лише 4 % веб-сайтів представляють інформацію двома мовами – українською та російською [5, с. 129].

Через брак мовної політики, суспільні стереотипи українська мовна культура нині є функційно обмеженою, що породжує процес декультурації, створює лінгвоетнічні бар'єри. Дослідники зазначають: «Уже сьогодні мова, відсутня в Інтернеті, – це мова, яка більше не існує у модерному світі. Люди, колишні чи потенційні носії цих мов, живуть і далі, однак, у світі іншої мови, у засадничо по-інакшому влаштованому, з іншим запахом та кольором мово-світі» [1].

Білінгвізм стає причиною виникнення мовного суржику в інтернет-просторі. Це відбувається через те, що тривалий час позамовною причиною існування того чи іншого слова в українській мові була наявність його в російській мові. Тому часто із двох слів для називання того самого поняття (галстук – краватка, фарфор – порцеляна, кофе – кава, карта – мапа) користувачі обирали те, яке було в російській мові, а на другий план відсували або уникали зовсім українські слова.

Отже, «мережеве суспільство» є однією з концептуальних форм розвитку інформаційного суспільства в контексті глобалізаційних процесів. Для реалізації всіх вимірів спілкування у ньому потрібні новітні технології та специфічні засоби, які й становлять основу прогресивного розвитку мережі Інтернет. Завдяки різноманітним формам спілкування в ньому утворюються «електронні співтовариства» і формується новий тип людини з суто прагматичним набором якостей, але необхідно зважати і на певні негативні наслідки такого утилітаризму, зокрема, на викривлення мовно-етнічного простору.

Список використаних джерел

1. *Возняк Т. С.* Глобалізація як виклик людству [Електронний ресурс] / Т. С. Возняк // Незалежний культурологічний часопис «Ї». – 2000. – № 19. – Режим доступу : http://www.ji.lviv.ua/n19texts/vozn-gl.htm.
2. *Кастельс М.* Галактика Интернет: Размышления об Интернете, бизнесе и обществе / М. Кастельс. – Екатеринбург : У-Фактория, 2004. – 328 с.
3. *Кастельс М.* Информационная эпоха. Экономика, общество и культура : [пер. с англ.] / М. Кастельс. – М. : ГУ ВШЭ, 2000. – 608 с.
4. *Райда К. Ю.* Проблеми теоретичного осмислення концепції «інформаційного суспільства» в сучасній філософії та футурології. Концепція «інформаційного капіталізму» Мануеля Кастельса / К. Ю. Райда // Мультиверсум. Філософський альманах. – К. : Центр духовної культури, 2008. – № 70. – С. 3-13.
5. *Штурнак О. Г.* Уваги до мовного питання в Інтернеті (на прикладі тематичних веб-сайтів в Укрнеті) / О. Г. Штурнак // Вісник Львівського університету. Серія журналістики. – 2004. – № 25. – С. 128-132.

УДК 378.014.623

Т.М. Волковницька, аспірант
Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка, м.Чернігів, Україна

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ КУРАТОРА АКАДЕМІЧНОЇ ГРУПИ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Розглянуто особливості та основні напрями роботи куратора та їх значення у процесі професійного становлення майбутніх соціальних працівників у позааудиторній роботі в умовах вищого навчального закладу.

Ключові слова: *позааудиторна робота, куратор, завдання куратора, функції куратора, кураторські години.*

Рассмотрены особенности и основные направления работы куратора, а также их значение в процессе профессионального становления будущих социальных работников во внеаудиторной работе в условиях высшего учебного заведения.

Ключевые слова: *внеаудиторная работа, куратор, задания куратора, функции куратора, кураторские часы.*

The article discusses the features and main directions of the supervisor and their importance in the professional formation of future social workers in extracurricular work in a university.

Key words: *extracurricular work, curator, curator of tasks, functions curator, curatorial hours.*

Постановка проблеми. Сучасний ринок праці потребує висококваліфікованих спеціалістів. Суспільству потрібні фахівці, які мають не тільки ґрунтовну теоретичну підготовку, а й здатність швидко адаптуватися до нових реалій, бути мобільними, постійно самовдосконалюватись, творчо підходити до вирішення проблем. Соціальна робота також не виняток. Підготовка соціальних працівників має здійснюватись у комплексі з виховною позааудиторною роботою. Робота кураторів академічної групи вищого навчального закладу є однією зі складових педагогічних умов формування професійної компетентності соціальних працівників у позааудиторній роботі в умовах вищого навчального закладу. Саме тому ця тема є актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням виховної роботи зі студентською молоддю присвячені праці таких науковців, як М.М. Фіцули, Р.І. Хмелюка,